

Høring – ny kirkeordning for Den norske kirke

Generelle bemerkninger

Det utkast til ny ordning for Den norske kirke (DNK) som vi er bedt om å ta stilling til, er svært forsiktig og konservativt i sin tilnærming til DNKs utfordringer. Det er også noe høringsdokumentet eksplisitt gjør oppmerksom på. Vi ser at det kan være grunner for å gjøre det slik. Overgangen fra statskirke til en mer selvstendig folkekirke er en stor overgang i seg selv, og en har antagelig ikke ønsket å utfordre kirkens medlemmer ytterligere ved å utnytte denne muligheten til også å diskutere andre endringer i kirkens ordninger. Samtidig har en vel også vært under et visst tidspress. Ulempen ved denne måten å gjøre det på, er at en ikke får brukt denne muligheten til å gjennomdrøfte en strategi for DNKs forhold til samtidens og framtidens livssynsmessige og politiske kontekst. Vi vil derfor se det som sterkt ønskelig at denne forsiktige tilpasning av det juridiske grunnlag for kirkens virksomhet følges opp ved at en tar initiativ til en grundig gjennomdrøfting av en kirkelig strategi i møtet med morgendagens utfordringer, og ikke nøyer seg med, som dette forslaget legger opp til, i størst mulig grad å bevare fortidens ordninger.

Som eksempel på problemstillinger det i en slik sammenheng vil være viktig å ta opp, men som det ikke legges opp til å drøfte i denne sammenheng, vil vi peke på følgende:

- 1) Hvordan kan det som sies om kirkens læregrunnlag på den ene siden og tanken om dåpen som eneste medlemskriterium på den annen side følges opp på en slik måte at evangeliet om Guds nåde blir reelt styrende for kirkens liv?
- 2) Det sies eksplisitt i høringsdokumentet (s. 7) at finansieringen av kirkens virksomhet er usikker. Hvordan kan DNK få en stabil økonomi som ikke er avhengig av riks- og lokalpolitikeres velvilje?
- 3) Det er gjentatte ganger påpekt at kirkens dobbeltstruktur (embete og demokrati) gir uryddige forhold som skaper vanskeligheter på mange nivåer i kirken. Hvordan kan dette problemet løses?
- 4) Vår nåværende kirkeordning stammer fra en tid da DNK hadde tilnærmet livssynsmonopol i Norge. Det er ikke lenger tilfelle. Hvordan bør en kirkelig strategi for en radikalt endret samtidskontekst se ut, og hvordan bør en utforme en kirkeordning som tjener en slik strategi?

Noen kommentarer til de enkelte kapitler i forslaget.

Kapittel 1. Grunnleggende bestemmelser.

Vi gir vår tilslutning til den foreslåtte uendrede videreføring av kirkens læregrunnlag, og til forståelsen av menigheten/soknet som den grunnleggende enhet i kirken.

Når det gjelder bestemmelsen om Den norske kirkes oppdrag (§4), vil vi anerkjenne mange av anliggende som er tatt med, slik som at det diakonale inkluderes i første ledd og at utrusting og sendelse (misjon) inngår i siste ledd. Dette ivaretar viktige anliggender i forståelsen av kirken. Samlet sett fremstår imidlertid formuleringen av Den norske kirkes oppdrag som noe overlesset og i overkant pedagogisk. Ett eksempel er indikativ-setningen i det midterste leddet som virker fremmed i en oppdragsformulering («I gudstjenesten samles menigheten»).

Vi er glad for det diakonale tilskuddet til standardformuleringene om det kirkelige embetet i første ledd, men synes ikke formuleringen «utøve nestekjærlighet» fungerer godt nok, og heller ikke tungt nok sammenlignet med de to andre forutgående formuleringene (forkynne evangeliet og forvalte sakramentene). Disse er både konfesjons- og tradisjonstunge, og i tillegg som konkrete i seg selv. Trolig vil «diakonal» i en eller annen form fungere bedre.

En oppdragsformulering kan få en sterkere konsentrasjon og et tydelige fokus dersom man velger bort elementer som man ellers både er enige om eller synes fortjener å være med (jf. «less is more»). Det er for eksempel et tydelig saklig overlapp mellom bestemte elementer i første og siste ledd (f.eks. «utøve kjærlighet» og «tjenende»), og innad i siste ledd (f.eks. at man «sendes» til å være «misjonerende»). Det midterste leddet er allerede kommentert, og ser ut til å ha til hensikt å binde sammen første og siste ledd gjennom et fokus på menighetens gudstjeneste. Vårt forslag vil være å redusere bestemmelsen og de samlede anliggender til én setning, som i tillegg har en tydelig oppdragsform.

Kapittel 2. Kirkens organer, kirkelig medlemskap og stemmerett.

Vi gir vår tilslutning til de foreslåtte endringer i regler for medlemskap, slik at også norsk statsborger bosatt i utlandet kan være medlem, og at medlemskap kan flyttes til et annet sokn enn der en er bosatt. Derimot mener vi det er grunn til å stille spørsmål ved prinsippet om at utlendinger må ha lovlig opphold i Norge for å kunne være medlemmer. Det burde være mulig også for asylsøkere, ureturnerbare utlendinger med avslag på asylsøknad og andre med mer eller mindre permanent uklar status, å ha en tydelig tilhørighet til DNK om de ønsker det. Det er mange gode grunner til ikke å la UDI og UNE ha monopol på å definere grunnlaget for kirkelig medlemskap.

Kapittel 3. Soknets organer og dets virksomhet.

Vi er ikke sikre på om det er en god ordning å videreføre dagens forhold mellom menighetsråd og fellesråd. Her burde en ha benyttet muligheten til klargjøring.

Det har vært en del diskusjon rundt forslaget om å avgrense menighetsmøtets rett til å avgjøre innføring av liturgier til situasjoner hvor dette er uttrykkelig overlatt menighetsmøtet

av Kirkemøtet. Dette er en problemstilling med en lang historie og viktige prinsipielle implikasjoner. Det er derfor viktig at debatten her ikke blir styrt av den konkrete foranledning til at denne debatten har blusset opp igjen gjennom vedtaket om innføring av likekjønnet vigselsturgi (2016) og vedtaket av selve liturgien på Kirkemøtet i 2017. Tradisjonelt har en vært tilbakeholdende med å overstyre menighetenes rett til å velge mellom vedtatte liturgier, og vi mener at også ny ordning bør vise tilsvarende tilbakeholdenhet. Vi legger til grunn at forslaget i §22, første ledd, åpner opp for en slik tilbakeholdenhet.

Kapittel 4. Kirkebygg.

Vi er i tvil om det er formålstjenlig å videreføre prinsippet om det ikke kan opprettes nye sokn uten at finansiering av kirke er avklart. Det kan i gitte situasjoner gjøre det lettere å finansiere nye kirkebygg, og har ofte også fungert slik. Samtidig binder det den kirkelige strategi til kommunale politikeres bevilgningsvilje på en måte som kan være både praktisk og prinsipielt problematisk.

Kapittel 5. Regionale og nasjonale kirkelige organer.

Det kan synes problematisk i forhold til bestemmelsene om DNKs økumeniske forpliktelser i kapittel 1 at forslaget ikke sier noe om Mellomkirkelige Råd eller andre økumeniske organer. Vi har likevel merket oss at høringsdokumentet sier at dette ikke skal medføre noen nedprioritering av det økumeniske arbeidet, og håper at dette blir fulgt opp.

Når det gjelder § 39 og formuleringene om Bispemøtets rolle i kirkeordningen, fremstår flere av formuleringene som uklare, noe som kan tyde på at det også er et uklart grunnlag for å foreslå nye beskrivelser av Bispemøtets kollegiale funksjon og ansvarsområde. For det første: Hva vil det for eksempel si at Bispemøtet som kollegium utfører tilsyn? For det andre: Hvem er det dette tilsynet utøves i forhold til? For det tredje: Hva betyr det å «ivareta kirkens lære og teologi»? Det vises for øvrig til Andreas Aarflots høringsvar.

Kapittel 6.

Ingen merknader.